

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 12. SIBIIŪ, 15 DECEMBRE 1891. Anulŭ XXII.

DIN CARŪ PĂRȚI ALE IMPERIULUI ROMANŪ S'AŪ ADUSŪ COLONIILE ROMANE AȘEDATE ÎN DACIA.

Scriitorii Româniŭ nu s'aŭ ocupatŭ mai din adinsŭ, de întrebarea acêsta; scriitorii străiniŭ aŭ atinsŭ materiile referitóre la întrebare, dar mai mulți aŭ făcutŭ combinațiuni malițióse, pentru de a întuneca istoria antică a nóstră, originea și limba nóstră, și fără ca combinațiunilorŭ lorŭ se le dea vr'o valóre de scrutare și sciință seriósă.

Nu e loculŭ aci ca se citezŭ, că cine și ce scrie, și se staŭ în cêrtă cu ei; ci eŭ voiŭ pertracta întrebarea și respunsulŭ numai pentruca noi Româniŭ să ne lămurimŭ asupra materiei, altcum de cea mai mare însemnătate pentru noi; și dóră numai după încheierea mai multorŭ pertractări referitóre la materiă, se facŭ o recensiune asupra scrierilorŭ străine.

Eutropie, unŭ istoricŭ romanŭ în opulŭ seu „Breviarium Historiae Romanae“ cartea a VIII-a capŭ II. scriindŭ despre *Ulpie Crinitŭ Traianŭ* împêratulŭ Romei, ŭice: „Traianŭ, după-ce a învinsŭ pe Decebalŭ, a subjugatŭ Dacia și a făcut'ó provinciă romană“. Apoi la capŭ VI. vorbindŭ despre *Elie Adrianŭ*, următóriulŭ lui Traianŭ ŭice; „Adrianŭ învidiândŭ gloria lui Trăianŭ, de locŭ a părăsitŭ trei provinciŭ, ce Trăianŭ le-a adausŭ împêriulŭ și a revocatŭ ostile din Assyria, Mesopotamia și Armenia și-a vrutŭ, ca granița împêriulŭ sê fiă Eufratulŭ. Totŭ aceea a nisuitŭ să facă și cu Dacia, dar amiciŭ l'aŭ îngrozitŭ, ca nu cumva *mulți cetățeni romaniŭ*

să se tradeze barbarilor, pentru aceea, că Traianu după-
ce a învinsu Dacia, *din totă lumea romană a strămutatū
acolo mulțime nemărginită de omeni pentru de a cultiva
agrii și a împopula orașele*¹⁾.

Traianu la 105—106 după Christosu încheindū resboiulū
cu Dacia, de locū a începutū de a duce coloniū romane în
Dacia. Eutropie a scrisū istoria sa și respective unū estrasū
din istoria romană, pe timpulū domniei împăratului Valente
Maximū, 364—378 după Christosu; dar fiindcă s'a constatatū
că Eutropie a muritū la anulū 370 după Christosu elū a
scrisū cu 265 de ani după timpulū colonisării Daciei.

Istoricii din timpulū colonisării Daciei, nu scriu, că Traianu
ce felū de coloniū romane a adusū în Dacia, și anume, că
din cari țeri și din cari popore; Traianu a scrisū unū co-
mentariū despre resboiulū dacicū (ca și Iulie Cesare despre
resboiulū Gallicū), dar s'a perdutū; asemenea se aseréză, că
și istoriculū escelinte romanū Cornelie Tacitū a scrisū o
carte despre resboiulū cu Dacia, dar și acēsta s'a perdutū;
éră în codicele Iustiniamū se înșiră constituțiunile începēndū
dela împăratulū Adrianū, ca și cum arū fi fostū o afuriseniă
asupra acestorū coloniū. Unii combină, că în fundamentulū
columnei Traiane din Roma, statua rădicată în onórea lui
Traianu, și pe carea în figurī cioplite în pétră se află descrișū
totū resboiulū cu Daciū, — s'ar fi depusū unū comentariū alū
lui Traianū.

Astfelū Eutropie, după colonisare la 260—265 de ani
vine și ne spune, că Traianu „*ex toto orbe Romano*“ adecă:
din „*totă lumea romană*“ a adusū coloniile în Dacia, și
astfelū Eutropie ȝice ceva, ce n'a vėđutū însuși, — ȝice ceva
ce n'a auđitū dela aceia, cariū aū vėđutū seū a scrisū pe
timpulū colonisării, și nu ne spune isvorulū.

¹⁾ Eutropie Cart. VIII. capū VI. Idem de Dacia facere conatum, amici
deterruerint, ne multi cives Romani barbaris traderentur; propterea, quod
Traianus victa Dacia, ex toto orbe Romano infinitas eo copias hominum trans-
tuberat ad agros et urbes colendas.

Scriitorii străini, din secolul trecut și de acum, parte, fără atare studiu serios, parte din atare antipatiă cătră noi Români și de a face atare politică reu voitore originii, limbii și esistenței noastre, acele patru cuvinte „*ex toto orbe romano*“ le-au esplicat în felurite moduri.

Unii dîcî, că Eutropie sub „*tôtă lumea romana*“ a înțelesu *provinciile*, în cari pe timpul colonisării s'a vorbitu limba vulgară (popurală) romană, și astfel Traianu a adus în Dacia, coloniî celu puțin în partea cea mai mare, din țeri și din popore romane, cari au vorbitu limba poporală romană.

Alții dîcî, că Eutropie sub „*tôtă lumea romană*“ a înțelesu *totu imperiul romanu*, adecă și provinciile romane din Asia și Africa, — și că Traianu a adus coloniî din felurite țeri și din felurite popore, — *nesce adunături din tôte părțile*. Și după-ce au ajunsu la aceste „adunături de popore“ facu combinațiuni asupra originii noastre, încâtu 'ți stă mintea în locu, față de atata prostia seî atata blăstemăție.

Firesce, că pe Eutropie nu-lu putemu întreba, că cum a înțelesu elu „*ex toto orbe romano*“ dar eu dîcî, că decă aru fi vrutu elu, ca sub „*Orbis Romanus*“ (lumea romană) să înțelegă „*imperium Romanum*“ (imperăția Romană), de bunăsama aru fi pusu *ex toto imperio Romano*.

Dar spre norocire, atare conceptu în tôte timpurile și la tôte poporele are totu acelu înțelesu. Lumea elina seî grecă a ținutu până acolo, până unde s'a estinsu limba elina seî grecă; lumea romană a ținutu până acolo, până unde s'a vorbitu limba popurală romană; prin epitetul elinî ori romanu, adausu cuvântuluî lume, conceptulu arată, că înțelesulu e: *lumea națională* a acelu poporu; și lumea națională se estinde până acolo, până unde se vorberse limba unui poporu. Așa auđimî ađi adeseori pe Magiarî esprimându-se: „N. megyében magyar világ van. (în comitatulu N. e lume maghiară) vrea să dîcă, că acolo locuiescu Magiarî, se vorberse magiariesce; decî nu în tôte comitatele e lume ma-

ghiară, deși toate comitatele sîntu într'o țară; din contră, lumea națională se estinde și peste granițele unei țeri, până acolo, unde locuiescú ómenî totú din acelașú poporú p. e. nu numai în Germania e lumea germăná, ci și peste hotarele ei unde locuiescú germanî; — în acestú modú, *Orbis Romanus* nu a fostú identicú cu teritoriulú imperiulú romanú, — ci cu teritoriile, în cari s'a vorbitú limba romană poporală.

Așa dară nu se póte sustînea părerea, că sub lumea romană se înțelege întregú imperiulú romanú, și că coloniile romane aduse în Dacia aú fostú adunături de totú felulú de popóre din imperiulú întregú. Se pertractămú și a dóua părere.

Décă scriitorî străinî așa de multú daú pe Eutropie pentru dubiositatea împărută despre *Orbis romanus*, și pentru cele, ce ȕice despre retragerea lui Aurelianú din Dacia, — și decă acei scriitorî străinî aú studiatú seriosú causa, și n'aú ochi diochiați de politica lorú, atunci chiar în citatulú latinú din Eutropie, apriatú potú vedé, că Adrianú împératulú, carele a urmatú lui Traianú și a domnitú dela 118 până la 139 după Christosú a fostú îndemnatú, ca să părăsescă Dacia, dar amicii lui i-aú ȕisú, — ca se nu facă acésta „*ne multi cives Romani barbaris traderentur*” adecă, că nu cumva *mulți cetățeni Romani* să fiă predați pe mâna barbarilorú!

Astfelú, fiindú colonisarea la anulú 105—106 după Christosú și Adrianú domnindú dela 118 până la 139 după Christosú dela colonisare în 20—30 de anî aú fostú în Dacia *mulți cetățeni Romani*, — și ce e mai raționalú, de câtú a pricepe și a vedea acuma, — că acesti *mulți cetățeni Romani*, aú fostú chiar acei cetățeni Romani, cari aú fostú aduși în Dacia, chiar de Traianú cu coloniile romane.

Dar să ilustrămú ȕicerea; „*multi cives Romani*” adecă: mulți cetățeni Romani.

Pentru acésta trebuie se percurgemú istoria drepturilorú publice, ca se cunóscemú pozițiunea de dreptú a popórelorú pe timpulú lui Traianú. Pe timpulú lui Traianú în imperiulú romanú aú fostú mai multe feluri de drepturi publice în im-

periu, așa pentru persóne, precum pentru orașe, coloni și locuitorii din țerile cucerite făcute provinciile romane.

Roma fundându-se la anul 753 ant. Christosă la începută a avută ună teritoriă fórtă mică, și ómenii, cari locuiau pe acestă teritoriă, mai alesă Latinii și Sabinii dela Roma, s'au numită; Romanii și încă sub regii primii s'a creată: *Ius civitatis Romanae*, adecă; dreptul cetățenimii romane, — ală unui cetățenă romană, — ce însă nu l'au avută toți locuitorii teritoriului. *Cives Romanus* avea multe drepturi personale și publice, și era ca o demnitate a fi cetățenă romană.

S'au începută luptele cu Latinii și popórele vecine, — dar progresulă nu era precumă îlă doriaă, pentru acésta la anulă 493 ant. de Christosă Romanii au legată federe (ună felită de alianță) cu latinii și acestia s'au numită „socii latinii nominis (soți cu numele latinii) însă așa, încată Latinii nu erau de totă independenți, și din relațiunile de federe s'a desvoltată ună altă dreptă publică: *Ius Latii*, séu *latinitatis* (dreptulă țerii Lațului, séu a latinității), care a fostă dreptă mai mică, decâtă *jus civitatis Romanae*, — mai restrinsă și față de persónele și față de instituțiunile publice ale Latiniloră. La anulă 338 înainte de Christosă Romanii au desfăcută legătura cu Latinii, deși aveaă limbă și religiune comună, — pentrucă s'au simțită așa de tari, încată să potă stăpâni pe socii latinii nominis și respective să-și lățescă domnia peste Latinii, — și după-ce i-au învinsă, au dăruită persóne și orașe cu *jus civitatis romanae*, sine suffragio, adecă, fără votă de constituțiune și fără de a avea dreptă la magistratură în Roma, — mai târđiă, astfelă de restringere s'a retrasă.

Îndată, după-ce Romanii s'au vedută în pace din partea Latiniloră, au pornită ca se cucerescă celelalte popóre ale Italiei de atuncea, și până la anulă 268 înainte de Christosă au cucerită dela rîulă Arno din Etruria, și dela orașulă Striminium din Umbria, până la orașulă Regium din vârfulă sudică alu Italiei de atuncea, și astfelă s'a efectuită unitatea Italiei de atuncea sub hegemonia și voința tare a Romaniloră. Acuma

Romani, pe unele popore, cari s'au predat mai usor se au avut inca virtute militara, le-a numit: Socii italicii nominis, adeca: soii cu numele italicu, si dela 268 ant. Christos pentru tota Italia de atunci s'a dezvoltat dreptul publicu numit: *Jus italicum* (dreptul italicu) care a fost mai mic si mai restrins decat: jus civitatis Romanae si respective decat jus Latii seu latinitatis, pentruc poporele erau mai greu de gubernat in imperiul lătitu.

Dupa-ce Romani la 241 ant. Chr. au cuprins insula Sicilia, si-au indreptat armele in contra Celtilor seu Gallilor dela nordul Etruriei si Umbriei — asecati pana in Alpi, in asa numita Gallia Cisalpina (dincece de Alpi); La 224—222 ant. Christos Romani cuprind Gallia Cisalpina, si o impart in G. Cispadana (dincece de rulu Padus) si G. transpadana (dincolo de rulu Padus) si o alaturaza Italiei de pana acuma, si Gallia Cisalpina o numescu: Italia Celtică seu Italia de susu. Virtutea romana inse n'a lancegitu, ci a trecut si in Gallia transalpina (G. dincolo de Alpi si dela 59—50 ant. Christos au alaturat imperiului si G. transalpina, si atunci pentru ambele Galii s'a dezvoltat dreptul publicu: *Jus Galliarum* Acestu dreptu publicu a fost si mai mic decat: Ius italicum; insa pentru acesta, coloniile cari s'au dus din Latiu, au capetat jus Latii sau latinitatii, era cari s'au dus din Italia (dela Regium pana la Arno si Ariminium) au capetat jus italicum. Intra drepturile ambelor Galii a intrat o diferinta, — caci imperatul Octavianu la anul 42 inainte de Christos Gallia cisalpina a alaturat-o si contopit-o cu Italia vechea, si deatunci Gallia-cisalpina s'a numit: Italia celtica si Italia de susu; si dreptul italicu s'a lătit si peste Celtu seu Gallii din Italia de susu, — pana-ce jus galliarum a ramas inca pentru Gallia transalpina (Francia de adu).

La 89 inainte de Christos Iulie Cesare, ca consul si tribunii M. Plantie Silvanu, precum Gaie Papirie Carbone au adus legea: *pentru primirea Italilor in Ius civitatis Romanae*. Precum amu aratat, Italia era atunci numai pana

în Gallia Cisalpina, — și astfel Italiă a fost proclamată de Romani, — era dela 42 înainte de Christos și Celții s'au Gallii din Italia de sus, devenira Romani, — dar fara ca se aiba Italiă și Celții în tote partile adeveratului jus civitatis Romanae, caci preste totu a domnitu jus Italicum.

Și dupa-ce Romanii 'si-au lătitu imperiulu și în alte partii ale Europei și Africe și Asiei, și cucerindu felurite popore, au creatu noue provincii romane, — s'a desvoltatu; *Ius provinciarum*, adeca: dreptulu provinciiloru. Acesta a fostu mai micu decatu tote celelalte drepturi publice, inșirate mai susu, și nu asemenea pentru tote provinciile noue; — caci în unele s'a datu dreptu mai largitu, în altele mai restrinsu, așa precum poporul s'a predatu mai ușoru și a recunoscutu statulu romanu, — seu precum s'a improtivitu și a causatu multă versare de sânge.

Locuitorii din provinciile cucerite de regula s'au numitu: *Dedititii, seu in ditione redacti, adjecti*, adeca: aduși sub stapănire, supuși. Ei nu avea constituțiunea lor și erau gubernati de magistrați Romani, dar Romanii nisuia, ca se atraga pe locuitori și pentru aceta faceau și din ei cetateni romani.

De totu sub alte considerațiuni de drepturi publice au fostu *Coloniile romane* aduse în provincii, sub considerațiuni cu multu mai favorabile decatu provincialii. În ce forma a fostu organizarea imperiului romanu și respective din Roma, în acea forme, dar firesce mai mica, a fostu și organizarea unei colonii romane; — Colonia a fostu: statulu romanu, în miniatura, adeca în forma mica, a fostu cu asemenea feluri de magistrați și drepturi.

Asemene, de totu sub alte considerațiuni cadu *legiunile* (regementele) *romane* din provincii, — pentrucă aceste au fostu organizate militarese, și au fostu adunate din felurite țeri și popore ale imperiului; legiunile romane au fostu garnisone, cari se stramutau din țeri în țeri — pana-ce coloniile erau permanente avendu vatra lor în provincia.

După-ce dară amă înșirată pe scurtă despre drepturile publice din imperiulă romană, ca se cuprindemă mai bine posețiunea coloniiloră romane din Dacia, vine întrebarea, că :

„*Traiană împăratulă ce drepturi publice a dată coloniiloră romane din Dacia*“ ?

În legile romane se află :

„Și în Dacia, Colonia Zernensiloră aședată de divulă Traiană, e cu dreptulă italică ¹⁾).

„Si Zarnisegethusa e cu acelu dreptă ; asemenea colonia Napocensă și Apulensă ; și satulă Patavicensiloră, carele dela divulă Severă a câștigată dreptulă coloniei ²⁾).

Aă mai fostă și alte coloniă romane în Dacia, dar la 528—534 după Christosă când Iustiniană a adunată fragmentele de legi, nu s'a aflată urmă de altele, decâtă de cele înșirate ; sântă însă alte isvóre pentru celelalte coloniă din Dacia. — Pentru themă sântă destule, cele înșirate.

Și înainte de Traiană și după elă, împărații aă dăruită *coloniile romane*, cu atare dreptă publică ; dăruirile cele mai din urmă sântă dela împăratulă Alexander Severă mortă la 212 după Christosă pentrucă după elă a domnită împăratulă

¹⁾ În Corpus juris civilis sânt legile romane, codificate de Iustiniană împăratulă la anulă 528 până 534 după Christosă. În Digestorum lib. L. titlulă XV. punctă 8 se află: In Dacia quoque Zernensium colonia a divo Traiano deducta, juris italicę est.

Zerna seă Dierna seă Cerna a fostă Coloniă pela Zernești din România, la Dunăre pela Turnulă Severină.

²⁾ Digestorum lib. la titlu XV. punctă 9 Zarnisegethusa quoque eiusdem iuris est, item Napocensis colonia et Apulensis ; et Patavicensium vicus, Qui a Divo Severo ius coloniae impetravită.

Zarnisegethusa la Dacl, Ulpia Traiană la Romană, ađi Gradiste seă Vărhely în țara Hațegului. Napoca se pune lângă Clușulă de ađi, Apulum a fostă Bělgradulă seă Alba-Iulia de ađi. Patavissa seă Potaissa e Turda de ađi. Decă Patavicensiă aă căpetată dreptulă coloniei dela Severă — eră tóte celelalte, dela Traiană. Vicus Patavicensium e de mare însēmnetate : a) pentrucă arată, că de unde aă venită colonistiă. În Veneția a fostă orașulă Patavium, rădicată de Euană, ună trunchiu din poporulă Etrusciloră ; b) că Colonia Patavicensiloră nu a fostă formată sub Traiană căci altcum acesta 'i dedea jus italicum, ci că Patavicensiă oră s'aă ruptă de cătră alte coloniă mai vechi, oră aă emigrată mai târđiă în Dacia.

Caracalla, carele pe toți locuitorii liberi ai imperiului romanu i-a proclamatu de cetățeni romani, adecă: afară de sclavi.

Dar și până la Severu, în toate coloniile române au avut: jus italicum seu altu dreptu.

„Eară colonia Ptolomensiloru, carea e aședată întră Phōnice și Palaestina, nu are nimicū, afară de numele coloniei¹⁾).

• În Palestina fură două colonii, Caesariensa și Aelia Capitolina, dar nici una n'are dreptulu italicu²⁾ sub Vespasianu s'a numitu: Flavia; eră Aelia Capitolina a fostu fundată de Aelius Hadrianus, — pe loculū, unde a statu Ierusalimulū respitu.

Dar Severu împēratulū a fostu așa de liberalu, încātu și orașelorū cu locuitori de origine străină, și unde numai garnisōna a fostu romană, li-a dăruitu numele de colonie romană și li-a datu *jus italicum*, însă acele au trebuitu să aibă forțe mare meritū pentru statulū romanu. Așa p. e. a fostu Colonia Tyrilor în Phōnice din Syria, căci Severu a strămutatū, a rădicatū Phoenice de colonia romană³⁾).

Ulpianu, unulū din cei mai renumiți juriști romani dīce: „E de a scī, cumcă sūntu atari colonii, cu dreptulu italicu, precum e Fenice în Syria, colonia cea mai strălucită a Tyrilorū, de unde e originea mea (a lui Ulpianu); mândră cu regiuni și în șirulū seculilorū cea mai vechiă, puternică de arme și cea mai țenētōrea de federea ce a legatū cu Romaniū; eră acesteii colonii, divulū Severu împēratū alū nostru, pentru

¹⁾ Loculū citatū punctū 3. Ptolomensium enim colonia quae inter Phoenicem et Palaestinam sita est nihil praeter nomen Coloniae habet. Ptolemais orașū în Phōnicia, (adī Acca seu Sântulū Iean d' Acre), se înșiră întră coloniile romane.

²⁾ Coc. cit. punct. 6. În Palaestina duae fuerant coloniae, Caesariensis et Selia Capitolina, sed neutra jus italicum habet.

³⁾ Meyers Conv. Lex. Vom Kaiser Severus zur römischen Colonie erhoben, adecă: de împēratulū Severu, a fostu înălțatū de colonia romană — fără ca locuitorii se fiă fostu Romani. Kocsányi Ferencz Régi földleirat pag. 133 római teleppé tette = a făcut'o de colonia romană.

credința, către mărita republică și imperiul roman, i-a dat dreptul italic¹⁾.

După aceste desluciri vine întrebarea, că: „*Traianul împăratul, pentru-ce a dat jus italicum, coloniilor romane din Dacia?*”

„*Pentru-că Traianul în Dacia a adus colonii romane, adunate din Italia și din popore, cari în Italia avău jus italicum, și nu se putea, ca locuitorii Italici cu jus italicum, aduși ca colonii în altă țară, să se piardă dreptul italic.*”

Iară din contră, coloniile aședate în alte provincii, dar fără populațiune din Italia, ci din alte provincii și din popore străine nu au căpătat jus italicum. Și Ulpian, colonia din Fenice nu o numește: colonia romană, ci numai coloniă. Aceste colonii întru atâta erau romane, încât erau aședate de Romanii sêu rădicate la dreptul unei colonii romane. Erau aședate, ca se impopuleze orașe respite în resboie, sêu să fiă de ajutor garnisonei romane, față de populațiunea locală și numai magistrații erau Romani.

Acum ne vom convinge și mai bine, că *Orbis Romanus*, pentru coloniile romane din Dacia a fost în sensul strins: *Italia*, unde s'a vorbit, limba poporală romană. Prin urmare să ne reîntorcem ăra la Eutropie, carele arată, că pe timpul împăratului Adrian 118—139 după Christos, adecă: la 20—30 de ani după colonizare „*în Dacia au fost mulți cetățeni Romani.*”

Au și trebuit să fiă mulți cetățeni Romani în Dacia.

a) după legea lui Iulie Cesare și a numiților tribuni la 89 înainte de Christos Italii (cei liberi) din Italia fură primiți în jus civitatis Romanae, adecă capetară dreptul de cetățeni romani;

¹⁾ Ulpianus Domitius lib. I. de Censibus punct 1. Ulpian s'a născut la 170 după Christos în Tyros, a fost învățătorul și tutorul împăratului Sever, — de aci putem pricepe, că pentru Tyros (Fenice) s'a rădicat colonia romană, — în carea, numai garnisona a fost romană, și puțin cetățeni.

b) pentrucă împăratul Octavianu la anul 42 înainte de Christosū și Gallia cisalpina a unit'o și contopit'o cu Italia, și atunci și orașele și municipiele, și locuitorii liberi ai Galliei Cisalpine au intratū în cetățenimea romană;

c) pentrucă cu coloniile romane în Dacia, nu au venitū numai dirigători romani adecă persóne singulare, cari au avutū jus civitatis romanae, — ci după Eutropie, a venitū mulțime nemărginită de ómeni, pentru de a cultiva agrii și a *impopula orașele*, între cari, precum scimū din inscripțiuni, au fostū mai multe orașe provădute cu drepturi municipale, și au avutū populațiune din tóte clasele sociale;

d) pentrucă pentru guvernarea Daciei, afară de dirigători, chiar a fostū lipsă și de cetățeni romani, ca se fiă o pază credinciosă a provinciei nouē și apăsătoare, susținătoare de potestatea romană în Dacia, căci precum dīce Carolū Rotteck (II. pag. 134). „Coloniile romane s'au așădatū pentru impopularea orașelorū risipite seū pentru susținerea Domniei romane; pentru acēsta mai multū la granița inamicilorū seū în mijloculū națiunii de credință dubiosă. Astfelū de coloniī, respective de garnisóne se folosiau de *dreptulū romanū*, dar fără ca se i-a parte la comițiele (adunările constituționale) și la demnitățile de magistrați din Roma“.

Dar pentru dovedirea, că mulțimea din coloniile romane s'a adusū din Italia, unde s'a vorbitū limba poporală romană și unde era mulțime și de cetățeni Romani, — ce trebuie dovadă mai mare, decâtū chiar noi însine? limba noastră, și mulțime de caracteristice pentru romanitatea noastră, sūntū dovedī în gradulū celū mai mare!

Aū doră cu puțință e în natură, ca din leu și din vulturū să se prăsască unū alū 3-lea și alū 4-lea soiū de animale, fără ca să se susțină caracteristică leului și a vulturului. Romani, numai din Romani s'au pututū nasce!

E bine, — amū ajunsū cu aserțiunea și respective cu demonstrarea, că: „*Coloniile romane aduse în Dacia, au fostū din Italia!* dar acum urméză întrebarea, că: Coloniile romane

aduse în Dacia, din ce părți și din cari popóre ale Italiei aũ fostũ adunate? Și adecã: întrebarea și mai de aprópe, cã: Pe ce teritorũ italicũ, anume a fostũ légãnulũ coloniilorũ romane, — și care poporũ vechiũ alũ Italiei a datũ din sine partea cea mai mare coloniilorũ romane, pentru de a mijloci nascerea unũ poporũ noũ latinũ sãu *romanũ*, de sine stãtãtoriu și întregũ, — adecã: nascerea poporului românescũ?

Scrutãrile de pãnã acuma nu s'aũ atinsũ de asemenea întrebãri, — dar eu credũ, cã într'unũ șirũ lungũ de pertractãri viitoare, le voiũ deslega cu rezultatulũ doritũ.

Dr. *At. M. Marienescu.*

BIBLIOGRAFIĂ.

Dupã volumele I. și II. ale opului titulatũ:

Pãrți alese din Istoria Transilvaniei pe dõuẽ sute de ani din urmã, aũ apãrutũ și *volumulũ alũ III-lea* în formatulũ și cu tipariulũ celorlalte dõuẽ, în 40 de cõle, de G. Barițiu. Sibiu 1891 în edițiunea autorului. Tipografia W. Krafft.

Acei cetitori romãni, cari aũ aruncatũ ochii preste cele dõuẽ volume vorũ fi pututũ observa, cã cele mai multe părți cãte amũ adunatũ la unũ locũ se reducũ la istoria suferințelorũ poporului romãnũ, s'aũ precum s'a mai đisũ, la tragedia nõstrã naționalã, anume în vol. I. începẽdũ dela anulũ 1683 pãnã inclusive la 1847, ẽrã în alũ II-lea dela 1848 pãnã la 1860, adecã selbatecele vãrsãri de sãnge, atrocitãțile esecutate cu scopũ de a estermiona pe poporul romãnũ apoi lege marțialã și în urmã absolutismũ rigurosũ.

Întocma același metodũ amũ urmatũ și în compunerea volumulũ III, care cuprinde evenimente dela 1860 pãnã la 1883, adecã dintr'unũ periodũ de 23 de ani, fõrte bogatũ și acesta de catastrofe mari, ca și de resturnãturi, care aũ lovitũ de a dreptulũ în partea națiunei romãne locuitoare în țerile monarchiei austro-unguresci. Nu amũ trecutũ cu vederea evenimentele generale, fãrã a carorũ cunoșcere nu amũ putea înțelege pe acelea, în care aũ fostũ acești romãni actori, în proporțiuni ca niciodatã, atãtũ în sfera politicã cãtũ și în cea bisericescã și întru îmulțirea elementelorũ de culturã, nu numai pãnã la dualismũ, ci chiar și dela acesta încõce în mãnia tuturorũ pedecelorũ și a machiavelismului rafinatũ.

Cele două congrese naționale politice, unul din Ianuarie 1861, altul din Aprilie 1863, cele două diete transilvane, una democratică dintre anii 1863 et 4, alta aristocratică din Novembre 1865, deseale călătorii ale metropoliților și deputaților la Viena, intrarea ardelenilor în senatul imperial din Viena, eșirea lor de acolo între cele mai triste împregiurări, smulgerea românilor greco-orientali de sub domnia hierarchiei sârbesci, prin organizarea metropoliei și a episcopiei de Caransebeș alături de cea de Arad, disensiunile românilor, — ca urmare imperativă a înfricoșatei căderei dela Königgratz, înființarea dualismului, autonomia Transilvaniei cassată, legile acesteia din 1863/4 anulate, națiunea română ca individualitate politică sacrificată și aruncată la discrețiunea unui alt element național, luptele politice continuate din partea românilor, întru-nirea lor pentru marele scop al emancipării manifestată și circumscrisă în memorandumul național, împărțit în patru limbi popoarelor apărătoare de drept și de libertate, acestea și alte câte-va momente mari din viața noastră națională se pot vedea adunate în vol. III pe 23 de ani, confirmate cu câte-va acte și corespondențe intercalate în text, érá altele vre-o 96 alăturate ca suplement la volumul acesta, precum s'aú adaus 80 și la celelalte două anterioare.

Acest volum al III-lea costă legat tare 4 fl., legat ușor 3 fl. 50 cr. v. a.

În restimp de 3 luni, adevă până la 31 Ianuariu 1892 espedițiunea din partea autorului se face franco pentru toți domni, câți se vor fi prenumerat deadreptul la el, după acel termin esemplarele remase neprenumerate trec în comisiune la librăria W. Krafft în Sibii.

Dela 5 saú mai multe esemplare plătite dintr'o dată se dau 10% ca rabat.

Se mai află și din vol. I. și II. multe esemplare și se dau cu prețurile cunoscute mai de înainte, legate tare câte 5 fl. broșurate câte 4 fl. 50 cr. s'aú tóte trei volumele în 141 de cóle 14 fl. legate, 12 fl. 50 cr. broșurate.

Comandele se fac mai sigur prin mandate postale. Espe-dițiune promptă.

Sibii, 30 Octobre, 1891.

George Barițiu.

Codicele Mateiü Voileanü, scriere din prima jumătate a vécului trecutü, publicată de *Mateiü Voilénü*, asesorü consist. Sibiiü tipografia archidieceasană 8° 144 pag. prețulü 80 cr.

Cartea poporului. *Carte de cetire*, pentru anii din urmă ai scólelorü poporale, scólele de repitițiune, cursurile de adulți și pentru poporulü nostru întocmită de *I. Popü Reteganulü*, edit. librăriei N. I. Ciurcu, Brașovü, 1892 prețulü 75 cr.

Chiuituri de care strigă ficiorii în jocü, adunate din poporü de *I. P. Reteganulü* și date poporului de A. Todoranü tipograf. Gherla tip. edit. și popr. tipogr. Aurora A. Todoranü 1891.

Datine și credințe poporale, opü ce se va pune sub tiparü la începutulü anului 1892 și prin Augustü va fi gata, conținendü 50 cöle, tipărite în 8° mare, tipografia Aurora în *Gherla* (Szamosujvár), de *Ioanü Popü Reteganulü*. Prețulü de prenumerațiune 3 fl. a se trămite la numita tipografiă celü multü până la 1-a Ianuarie st. v. 1892.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 455/1891.

Procesü verbalü

alü comitetuluiü Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporuluiü românü, luatü în ședința dela 6 Noemvre n. 1891.

Președinte: Dr. Il. Pușcariü, vice-președinte. Membrii prezenți: Ioanü Hannia, P. Cosma, Z. Boiu, Ioanü Papiü, I. St. Șuluțü, I. V. Russu, I. Crețu, I. G. Popü, G. Candrea, cassarü, Nicanorü Frateșü, controlorü, N. Toganü, bibliotecarü.

Secretarü: Dr. I. Crișianü.

Nr. 217. Preacuvioșia Sa dlü archimandritü și vicarü-archiepiscopescü, Dr. Il. Pușcariü, împărtășesce, că, în calitatea sa de vice-președinte alü Asociațiunii, s'a aflatü îndemnatü a convoca însuși ședința de față, fiindü președintele, dlü G. Barițü, împedecatü, și declară decü ședința deschisă.

— Spre sciință.

Nr. 218. Direcțiunea scólei civile de fete a Asociațiunii prin hărtia Nr. 18 Septembrie a. c. Nr. 11 subșterne spre revisuire

protocolul conferinței corpului didactică dela 12 Septembrie a. c. dimpreună cu planul de ore.

Din protocolul se vede:

a) că s'au introdusă puterile nou numite: directorul Dr. I. Crișianu, învățătorul I. Popoviciu și guvernanta Cornelia Ciceiu, toți începându-și deja funcțiunea;

b) că la stabilirea planului de ore pentru anul școl. curentul corpul didactică a fost necesitată a reflecta la serviciile guvernantei în ce privește prevederea limbii germane în clasele III și IV, și că numitul corpul se roagă, ca acest comitet să revină asupra propunerii lui din conferința dela 29 Iunie a. c. referitoare la sistemizarea unui post pentru o nouă putere didactică suplentă;

c) că pentru împăcarea unor divergențe între planul de învățământ stabilit de comitet și aprobat de locurile mai înalte și între planul edat, după aprobarea celui dintâiu, de înaltul ministeriului reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinațiunea din 11 August 1887 sub Nr. 29000, s'a exmis o comisiune din sînul corpului didactică cu însărcinarea a face conferinței propunerii relativă la modificările, ce vor fi a se introduce; modificările, ce le va proiecta conferința, se vor supune comitetului spre aprobare;

d) că până la 12 Septembrie a. c. au fost înscrise 45 eleve; lecțiile și-au luat începutul regulat la 7 Septembrie a. c.;

e) că 5 eleve au fost primite pe baza unui examen de primire;

f) că revizuindu-se biblioteca corpului didactică, s'a constatat lipsa unor cărți, cari probabil se vor fi aflând spre folosire la fostul bibliotecar, la dnul Dr. P. Șpanu; pentru restituirea numitelor cărți a făcut direcțiunea pașii de lipsă la însărcinarea conferinței;

g) că comitetul e rugat a prelimina în budgetul pro 1891/2 o sumă corespunzătoare pentru procurarea unui dulap de cărți pe seama bibliotecii corpului didactică. (Ex. Nr. 366/1891 și Nr. 416/1891).

— Introducerea nouelor puteri la școlă, dispozițiunile luate pentru proiectarea modificărilor, ce ar fi să se introducă în planul de învățământ, starea elevilor și recepțiunea unor eleve pe baza examenului de primire servesc spre știință. Ce privește lipsa de cărți constatată în biblioteca corpului didactică, direcțiunea va încunoscînța la timpul său pe comitet despre rezultatul pașilor întreprinși.

Ce privește cererea corpului didactică referitoare la sistemizarea unui post pentru o nouă putere didactică, comitetul acum

nu se află în poziția de a o încuviința, mai ales și în vederea dispozițiilor, ce vor fi a se lua cu scopul de a se executa concludulă adunării generale din anulă acesta, relativă la crearea de stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru scóla noastră, dispozițiuni, în cari se va reflecta și la lipsa indicată în propunerea corpului didactică.

Pentru ca și până atunci să se delătore neajunsulă, ce se arată în prevederea studiului limbei germăne, direcțiunea scólei se însărcinează cu eruarea unei persóne apte, care pe lângă o remunerațiune corespunđătoare ară fi aplicată să provadă numitulă studiulă, avendulă a face comitetului propuneră atătulă cu privire la persónă însăși câtulă și cu privire la remunerațiunea, ce ară fi a i-se aplacida.

Nr. 219. În legătură cu cele cuprinse la punctulă precedentulă se presentă spre revisuire protocólele conferințeloră corpului didacticulă alulă scólei Asociațiunii dela 7 Octombrelă a. c. și dela 17 Octombrelă a. c. cuprinđendulă propuneră relativă la modificările, ce ară fi a se introduce în planulă de învățeméntulă. (Ex. Nr. 456/1891).

— Modificările propuse, fiindulă întemeiate pe planulă de învățaméntulă edatulă de înaltulă ministeriulă reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinațiunea dto 11 Augústulă 1887 Nr. 29000 se primesculă și planulă de învățaméntulă alulă scólei civile se stabilescă în textulă, ce se alătură la acestulă procesulă verbalulă.

Nr. 220. Dlu At. Cimponeriulă, jude de tabla reg. în pens. cere a i se arêta, dacă e posibilulă, ca fiica d-sale Ecatarina, elevă a scólei civile, să fiă primită în internatulă numai preste di, dându-i-se aici prânđululă și ojina, érulă séra să mérgă acasă, unde ară fi să petrécă și Duminecile și sêrbătorile; și care ară fi condițiunile de primire? (Ex. 349/1891).

— Ne încăpêndulă în cadrululă regulamentuluiă scólei și a internatuluiă, cererelă dlu At. Cimponeriulă nu se póte încuviința.

Nr. 221. Dlu Ioanulă Iancu, preotulă în Vidra supr., prin hârtială dto 5 Septemvrelă a. c. trimite sumală de 50 fl. v. a. rata a II-a pentru anululă curentulă din arênda pentru realitățile din lăsăméntulă lulă Avramulă Iancu (Ex. Nr. 354/1891).

— Se cuitéază primireală sumeiă de 50 fl., care s'a transpusulă la cassală Asociațiunii spre contare în regulă.

Nr. 222. În legătură cu cele cuprinse la punctulă precedentulă se decide :

— Se solicitéază dlulă B. de Harșanulă să satisfécă fără amênare concludulă acestulă comitetulă dto 4 Iulială a. c. Nr. prot. 101, ce i-sa

comunicatū sub Nr. 187/1891 și prin care a fostū provocatū a subșterne la comitetū sumele, ce le-a încassatū din arēnda după realitățile din lāsāmēntulū lūi A. Iancu, de cāndū a luatū d-sa în mână administrarea acelorū realități și pană ađi.

Nr. 223. Eliseiū Mezei, stud. în teologiā, se rōgā pentru unū ajutorū în loculū stipendiulū de 60 fl. din fundațiunea Marinovicī, care i s'a fostū votatū în anulū 1888, după-ce în urma morții tatălūi sēu fi rēmāsese Asociațiunii dela acesta o donațiune de 2000 fl. cu datorința, ca din interesele acesteī donațiunii să fiā spriginitū fiulū Eliseu, pe atuncī studentū de gimnasiū, pe timpulū, cātū va fi la studiu. (Ex. Nr. 360/1891).

— Cererea tinērului Eliseū Mezei se încuviințēzā și 'i se votēzā, pentru cei trei ani consecutivi cātū se cere să stee la studiulū teologiei, unū ajutorū în suma anuală de 60 fl. v. a., care se va acoperi din cruțārile budgetulū anilorū respectivī. Extradarea ajutorulū se va face în rate treilunare decursive, cu începere dela 1 Sept. a. c.

Nr. 224. Direcțiunea despărțēmentulū XX. (Beclēnū) prin hārtia dto 12 Sept. 1891 subterne, pe lângā suma de 44 fl. taxe întrate dela membri, spre revisuire protocolulū adunării generale a despărțēmentulū, țnute în Becleanū S. Dobitca la 1 Augustū a. c., dimpreună cu aclusele lūi: a) consemnarea membrilorū, b) o disertațiune „Cāteva cuvinte de învēțăturā pentru poporū“ de I. Botēnu, c) preliminarulū pro 1891/2, și d) raportulū subcomitetulū, cu rugarea: de a se publica disertațiunea în fōi'a „Transilvania“, ērū pe sēma membrilorū a se trimite cāte unū esemplarū din statutele și regulamentele Asociațiunii precum și fōia „Transilvania“. Din protocolulū subșternutū se vede:

a) cā s'a cetitū raportulū subcomitetulū despre activitatea sa dela constituire și panā la adunarea de față;

b) se ascultā raportulū cassarulū asupra sumelorū întrate dela membrii;

c) s'a hotārītū a se lāsa la chipzuēla subcomitetulū aflarea modalității pentru învitarea poporulū la adunări;

d) pentru regularea agendelorū e rugatū acestū comitetū a pune la dispoziție pe sēma membrilorū din despărțēmentū exemplare din tipāriturile Asociațiunii;

e) disertațiunea a fostū ascultatā cu plăcere și s'a aclosū la protocolū în scopulū de a fi publicatā;

f) din taxe dela membrii vechi ordinari și ajutātorī a întratū suma de 65 fl.;

g) se prelininează spesele despărțământului cu 21 fl., cari se voru acoperi din suma de 21 fl. intrată la adunare dela membrii ajutători; taxele dela membrii ordinari în suma de 44 fl. s'au transpusu comitetului Asociațiunii;

h) proxima adunare generală se va ține în Apa-Nușifalău. (Ex. Nr. 361/1891).

— Se adeveresce primirea sumei de 44 fl. intrată din taxe dela membri; suma numită s'a transpusu la cassa Asociațiunii spre contare în regulă. Disertațiunea cetită în adunare se transpune redacțiunii fœi spre eventuală publicare. Tipăriturile cerute se trimitu în exemplare corespunșetore; în privința trimiterii fœi la adresa membriloru s'au luatū dispoșiunile de lipsă. Cuprinsulu protocolulu subșternutū se ia cu aprobare la cunoscința.

Nr. 225. Dlu Partenie Cosma prin hârtia dto 3/15 Septemvrie a. c. transpune din partea dlu Dr. A. Maniu suma de 200 fl., menită dreptū ajutorū pentru elevele dela scôla civilă de fete a Asociațiunii pe anulū scolarū 1891/2 cu rugarea: a se cuita primirea ei de-a dreptulu dlu Dr. A. Maniu. (Ex. Nr. 362/1891).

— Se cuitază cu mulțumită primirea sumei de 200 fl., care sumă s'a transpusu spre contare la cassa Asociațiunii și se va folosi conformū destinațiunii ei.

Nr. 226. Direcțiunea scôlei Asociațiunii prin hârtia dto 29 Septemvre a. c. Nr. 20 raportéază, că eleva de clasa II civilă, Elisabeta Popovică, căreia 'i-s'a conferitū unū stipendiu de 50 fl. pro anulū scol. curentū, locuindū afară de internatū, a declaratū înaintea direcțiunii dimpreună cu părinții ei, că renunță la stipendiulu votatū. (Ex. Nr. 377/1891).

— Spre sciință. Stipendiulu din cestiune sê declară vacantū.

Nr. 227. În legătură cu cele de sub Nr. precedentū se presentă cererea domnulu Dr. Sofronū Comșa, medicū cercualū în Arpașul infer., pentru acordarea unū stipendin de 50 fl. pe séma ficei sale Maria (Ex. Nr. 363/1891).

— Cererea dlu Dr. Sofronū Comșa se încuviințéază între marginile condițiuniloru din concursū.

Nr. 228. Direcțiunea despărțământulu XXIII (Turda) alū Asociațiunii prin hârtia dto 17 Septemvre a. c. Nr. 1 subșterne, pe lângă suma de 40 fl. taxe intrate dela membri, protocolulu adunării generale a despărțământulu, țnute în Turda la 8 Augustū a. c., cu aclusele lu spre revisuire.

Din protocolul subșternut se vede:

a) că în absența directorului, a dlui Dr. I. Rațiu, a deschisă adunarea secretarul, dl Simeon Popu;

b) că până la reconstituirea despărțământului, ce are să se întempe în această adunare, s'a încredințat presidium dlui Simion Popu, ér oficiul de secretar, purtat până acum de dl Simion Popu, dlui S. Moldovanu;

c) că reconstituindu-se subcomitetul, s'a ales:

1. Director: dl Simeon Moldovanu;

2. Membrii în comitet: Dni Dr. I. Rațiu, Ioan Petricașu, Silvestru Moldovanu, Alex. P. Romoțanu, Iuliu Vlăduțu și P. Roșca;

d) proxima adunare generală se va ține în comuna Luna de Arieșu;

e) d-șora Augusta Vlăduțu a declamat poesia „Sentinela română“, ér dl Eugeniu Pătăceanu poesia „Glasul unui român“, de A. Mureșanu; dl Simeon Nicora, învțător în Luna, a cetit disertațiunea „Despre însemnătatea bibliotecelor poporale“, ér dl N. Mazere a ținut un discurs „despre cultivarea limbei și literaturii române, ca ținta supremă a Asociațiunii transilvane“; disertațiunea dlui Nicora se alătură la protocol spre eventuală publicare în fôia Asociațiunii;

f) a intrat din taxe suma de 40 fl. v. a.

În legătură se presentă și hârtia aceleiași direcțiuni dto 3 Octombrie a. c., prin care se subșterne spre revisuire și protocolul subcomitetului dela 17 Septemvre dimpreună cu 3 acții de ale banței „Arieșana“.

Din protocolul subcomitetului se vede:

a) că s'a constituit subcomitetul, ales fiind de actuar dl Silvestru Moldovanu, cassar dl Iuliu Vlăduțu și controlor dl Alex. P. Romoțanu;

b) suma de 14 fl. 48 cr., venitul petrecerei de vară a tinerimii române din Turda, va fi a se folosi pentru acoperirea trebuințelor despărțământului;

c) s'a luat hotăriri de a stîrni interesul inteligenței și a poporului din despărțământ pentru scopurile Asociațiunii;

d) amanetul dlui B. Suci, constătător din 3 acții arieșene, până își va achita restul de 150 fl. din taxa de membru fundator, să se păstreze la cassa Asociațiunii. (Ex. Nr. 364 și 393/1891).

— Primirea sumei de 40 fl. se cuitază. Suma numită s'a transpus la cassa Asociațiunii spre contare. Reconstituirea sub-

comitetului se ia cu aprobare la cunoscință. Celelalte părți ale protocolului adunării generale servesc spre sciință cu aceea, că disertațiunea dluî Nicórá se va transpune redacțiunii spre eventuală publicare în fóia Asociațiunii.

Cuprinsul protocolului subcomitetului servește spre sciință, cuitându-se primirea celor trei acții ale dluî Suciú, care se vorú păstra la cassa Asociațiunii până la achitarea restului din taxa de membru fondatorú. Venitulú acțiilor se va socoti în contulú intereselorú conveniende după suma restantă.

Nr. 229. Direcțiunea scólei presentă cu hârtia dto 18 Septembrie a. c. Nr. 13, conformú însărcinării primate cu datulú 5 Sept. a. c. Nr. 333, părerea sa asupra cererii preotului din Armeni Simeonú Oprișú, ca ficele sale Leontina și Silvia să fiă scutite de didactru pentru anulú scolarú curentú. (Ex. Nr. 367/1891).

— Se adóptă părerea direcțiunii și eleva Leontina Oprișú se scutesce dela solvirea didactrului pro 1891/2, remânându ca Silvia Oprișú să plătescă numitulú didactru.

Nr. 230. Direcțiunea scólei presentă în hârtia dto 19 Sept. a. c. Nr. 14, la însărcinarea primită cu datulú 5 Septembrie a. c. Nr. 337, părerea sa asupra cererii d-șórei Valeria Avramú, pentru a fi primită ca îngrijitóre la internatú (Ex. Nr. 368/1891)

— Părerea direcțiunii de cuprinsulú, că d-șóra Valeria Avramú, fiindú prea tineră, nu se póte de astădată nici-decumú reflecta la servițiile dênsei, se adóptă, avéndú a se da petentei unú răspunsú în acestú înțelesú.

Nr. 231. Direcțiunea scólei presentă în hârtia dto 19 Sept. a. c. Nr. 15, conformú însărcinării primate cu datulú 5 Septembrie a. c. Nr. 339, părerea sa asupra însinuării dluî Dr. A. Balinth la postulú de medicú în internatú, care merge intr'acolo, că e fórte greu între împregiurările date a reflecta la servițiile, altfelú sigurú bune, ale dluî Dr. A. Balinth, după-ce acela locuesce atátú de de parte de internatú, mai alesú și în vederea, că în casurile obvenite deja direcțiunea a reclamatú și continuă a reclama, în conțelegere cu dlú delegatú, servițiile dluî Dr. Stissmann, care aprópe doi ani de a rëndulú a provêdutú postulú de medicú alú internatului în substituirea dluî Dr. I. Moga, spre mulțumirea nóstră, fără a primí vre-o remunerațiune. (Ex. Nr. 369/1891).

— Se adóptă părerea direcțiunii, aprobându-se dispozițiunile făcute.

Nr. 231. Părerea direcțiunii școlare cerută prin hârtia acestui comitetu dto 5 Septevre a. c. Nr. 342 asupra cererii dlui Tăbăcariu, de a se scuti fiica sa Eugenia de didactru pentru anulul scol. curentu, care părere merge într'acolo, ca numita elevă, nedovedindă sporiu deplinu satisfăcătoriu, să fiă scutită numai în considerarea deosebită a stării părinților sei și numai pe sem. I. alu anulul scol. curentu, scutirea mai departe remânându a atârna dela sporulu ce'lă va arêta în decursulu numitului semestru (Ex. Numêrulă 370/1891).

— Se adóptă întocma.

Nr. 232. În aprețiarea părerii direcțiunii școlare dto 19 Sept. a. c. Nr. 17 cerută prin hârtia acestui comitetu dto 5 Sept. a. c. Nr. 345. (Ex. 371/1891).

— Elevele Elena și Aurelia Reou se scutescū dela solvirea didactrului pro 1891/2,

Nr. 233. La însărcinarea primită cu datulu 5 Septevre a. c. Nr. 316 de a'și da părerea asupra cererii d-șorei învățătorese Eugenia Trifū: de a-i se da voiă a locui afară de internatū, direcțiunea școlară prin hârtia dto 22 Septevre a. c. Nr. 12 raportéză, că numita d-șóră nu mai reclamă favorulu cerutu. (Ex. Nr. 372/1891).

— Spre sciință.

Nr. 234. Tribunalu reg. financiaru din Budapesta prin sentența dto 8 Augustu a. c. Nr. 12741 a respinsu recursulu acestui comitetu și a aprobatu sentența dto 2 Octovvre 1890 Nr. 14095 a direcțiunii financiare din Sibiu, în urma căreia Asociațiunea e îndatorată a solvi ecivalentulu de 4/10% în suma anuală de 65 fl. 40 cr. măsuratū după averea sa nemișcătoe.

Același tribunalu prin sentența totu dto 8 Augustu a. c. Nr. 12529, dându locu recursulu acestui comitetu, a scutitū de ecivalentu averea mișcătoe a Asociațiunii precumū și averea fundațiunii „Cipariu“ și „Anonima din Brașovū“ (Ex. Nr. 374 și 452/1891).

— Spre sciință. Sentențele numite se comunică cu cassarulu spre scire și conformare cu însărcinarea, a achita ecivalentulu după averea nemișcătoe.

Nr. 235. Societatea „Transilvania“ a transpusu la cassa Asociațiunii în scopulu stipendiării eleviloru dela meserii pentru timpulū dela 1 Octovvre a. c. până la 1 Aprilie 1892 suma de 200 fl. v. a. (Ex. Nr. 379/1891).

— Spre sciință, constatându-se, că cuitarea s'a făcutu pe cale presidială.

Nr. 236. Administrațiunea diarului „Telegraful Român” subșterne unŭ contŭ de 13 fl. 50 cr. taxe de timbru pentru mai multe publicațiuni de ale Asociațiunii (Ex. Nr. 380/1891).

— Suma de 13 fl. 50 cr. se asemnăză la cassa Asociațiunii spre solvire.

Nr. 237. Direcțiunea scôlei prin hârtia dto 1 Octomvre a. c. Nr. 23 raportéză, că sa vĕdută necesitată a acorda însăși, fiindŭ lucrul de urgență, d-șorei învĕțătore Eugenia Trifŭ o anticipațiune din salariŭ de 54 fl. v. a., erŭ dșorei Elisa Nasta o anticipațiune din salarŭ de 32 fl., ca să-și pôtă achita taxele la fondulŭ de pensiune; replătirea, în privința căreia s'aŭ luatŭ dispozițiunile de lipsă, se va face prin subtrageri lunare până la finea anului scolarŭ curentŭ (Ex. Nr. 384/1891).

— Se apróbă dispozițiunile direcțiunii.

Nr. 238. D-na Ana Hodoșŭ a donatŭ pe séma bibliotecii Asociațiunii o parte considerabilă din biblioteca fericitulŭ ei soțŭ, Dr. I. Hodoșŭ, fostŭ secretarŭ alŭ Asociațiunii; pe cale presidială i s'a mulțumitŭ d-nei Hodoșŭ pentru frumosulŭ darŭ, erŭ bibliotecarulŭ Asociațiunii a primitŭ însărcinarea a dispune transportarea cărțilorŭ și ale încorpora la biblioteca Asociațiunii (Ex. Nr. 385/1891).

— Spre sciință.

Nr. 239. Dlŭ Oncescu, notarŭ în Rĕhĕu, prin hârtia dto 4 Septembre a. c. subșterne, pe lângă suma de 77 fl. întrată din taxe dela membri ordinari din despărțemĕntulŭ VI. (Sebeș), spre revisuire 2 protocéle ale subcomitetulŭ și unŭ protocolŭ alŭ adunării generale din acelŭ despărțemĕntŭ.

Din protocolulŭ subcomitetulŭ dela 19/31 Iulie 1890 se vede :

a) că dlŭ Daniilŭ Davidŭ, alesulŭ directorŭ, cerĕndŭ, din cauza că s'a strămutatŭ cu locuința în Orĕștie, a fi desărcinatŭ de oficiulŭ de directorŭ, acestŭ oficiŭ s'a încredutŭ, până la proxima adunare a despărțemĕntulŭ, dlui Ioanŭ Oncescu, ca celŭ mai bătrĕnŭ membru alŭ subcomitetulŭ;

b) s'a decisŭ a se escrie concursŭ pentru 2 stipendii à 40 fl. pentru studenți de gimnasiŭ din despărțemĕntŭ, rugările fiindŭ a se adresa cassarului I. Oncescu în Rehĕu;

c) că la rugarea dlui I. Piso din S. Sebeșŭ, de a se vota cele 2 stipendii băețilorŭ sei în contulŭ sumei, pe care o datoresce despărțemĕntulŭ, erŭ în contulŭ stipendiilorŭ a'i se da o anticipațiune

de 26 fl. să-'și pótă duce pe unulú din copii la scóla militară în Sibiiú, s'a hotărítú, că de-óre-ce comitetulú nu póte dispune de averea despărțeméntului, datoria dlui Piso nu se póte abscrie, anticipațiunea cerută însă 'i se dá în speranță, că escriindu-se concursú pentru cele 2 stipendii, acelea i-se vorú vota domniei lui și atunci i se va detrage datoria;

d) membrii restanțierí să se provóce a'și achita taxele;

e) ce privesce loculú, unde arú fi să se țină adunarea proximă, dlú Oncescu primesce însărcinarea a se pune în conțelegere cu fruntașii vre-unei comune din despărțeméntú, în care nu s'aú ținutú încă adunări generale.

Din protocolulú dela 23 Augustú a. c. a subcomitetului se vede:

a) că deși nu subcomitetulú, ci numai 2 membri ai lui, aú convocatú adunarea generală a despărțeméntului, totuși acela o consideră de a sa;

b) se cerú statute și regulamente;

c) se cere o listă a foștilorú membri ai despărțeméntului Sebeșú.

Din protocolulú subcomitetului dela 30 Augustú a. c. se vede:

a) că cererea dlui Piso pentru conferirea pe séma băețilorú seí a celorú 2 stipendii n'a fostú considerată, fiindcă că a fostú făcută de tata băețilorú și în scopulú depurării de datorii și n'a fostú instruită: pentru cele 2 stipendii se va escrie concursú nou; dlú Piso va fi provocatú a plăti suma de 87 fl. v. a., ce datoresce despărțeméntului în timpú de 30 zile; 26 fl. anticipațiunea dată 'i-se iartă în considerarea stării sale materiale.

Din protocolulú adunării generale dto Sebeșú 30 Augustú a. c. se vede:

b) că adunarea a fostú presidată de dlú Oncescu;

b) că la propunerea dlui Medeanú, adunarea se enunță în unanimitate de adunare legală și exprimă mulțumită dlorú Z. Mureșanú și S. Medeanú, pentru că o aú convocatú; éru față cu atitudinea în publicistică a dlui Piso își exprimă regretele sale;

c) raportulú subcomitetului despre activitatea sa se ia spre sciință;

d) se apróbă socotelele cassaruluiú și atitudinea subcomitetuluiú luatá față cu datoria dlui Piso, iertându-í acestuia suma de 26 fl. în speranță, că comitetulú centralú va aproba acestú conclusú;

l) că suma de 77 fl. întratá dela membrii ordinari se transpune la cassa Asociațiunii, éru 22 fl. întratá dela membri ajutători

se reține pentru trebuințele despărțământului; întrebuițarea ei se va face pe baza unui buget, ce se va vota;

f) se alege de director, dl Dr. P. Isacă éru membru în subcomitetul dlui Ioan Macellaru din Mercurea.

În legătură se presentă actele anteriore ale dloru Mureșanu și Ser. Medeanu, în care se arată peripețiile, prin care a trecut cestiunea cu convocarea adunării, și un protest al dlui Piso contra pașiloru întreprinși de domni Mureșanu și Medeanu. (Ex. Nr. 307, 316, 320, 331, 351/1891).

— Deși a fost necorectă procedura observată și dintr'o parte și din altă, daru considerându că acestu comitetu nu a avut scire despre propunerea subcomitetulu relativu la încredințarea dlui I. Oncescu cu agendele direcțiunii, o propunere, pe care n'ar fi avut motive a nu o accepta, se aprobă cele stabilite în subcomitetu și în adunarea generală a despărțământulu, și în vederea, că acestea sa' u indentificat cu convocatori. Cuprinsulu protocoletoru servescu spre sciință cu aceea, că fiindu banii dați împrumutu dlui I. Piso banii publici, direcțiunea se stăruie pe lângă restituirea lor, chiaru și pe lângă restituirea anticipațiunii, fiă și cu modalitatea indicată în protocolulu subcomitetulu dela 19/31 Iulie 1890.

Nr. 240. În legătură cu raportulu membrulu din comitetu, alu dlui asesoru Zacharia Boiu, dto 7 Octomvre a. c., referitoru la lucrările întrate la concursulu literaru și date spre distribuire și censurare unei comisii se hotărește: (Ex. Nr. 394/1891).

— Lucrarea întrată cu motto: Gutta cavat etc., tractându cestiunea economiei la români, se dă spre censurare onor. comitetu alu „Reuniunii agricole din Sibiu“, éru alte 2 lucrări, tractându despre higiena copilulu, se dau spre censurare dlui Dr. I. Beu, medicu cercualu în Orlatu.

Sibiu d. u. s.

Dr. Ilarionu Pușcariu m. p.
vice-președinte.

Dr. Ioan Crisianu m. p.
secretaru II.

Verificarea acestui protocolu se concrede dloru: I. St. Șuluțiu, Ioan Papiu, P. Cosma.

S'a cetitu și verificat, Sibiu în 12 Noemvrie 1891.

Ioan Papiu m. p.

P. Cosma m. p.

I. St. Șuluțiu m. p.

Nr. 462/1891.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 7 Noemvrie n. 1891.

Președinte: Dr. Il. Pușcariu; vice-președinte. Membrii prezenți: I. Hannia, P. Cosma, Z. Boiș, Ioan Papiu, I. V. Russu, I. G. Popu, I. Crețu, Gher. Candrea, cassaru, Nicanor Frateșu, controlor, Nicola Toganu, bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 241. Se prezintă raportul comisiunii exmise din sinul comitetului prin concludul dto 13 Octomvre a. c. Nr. prot. 216 cu însărcinarea de a refera:

a) asupra hârtiei dto 3 Octomvre a. c. a dlui I. Popescu, primu-secretaru și redactoru al organului Asociațiunii „Transilvania“, prin care numitulu domnu abdice dela purtarea ulterioară a postulu de primu-secretaru și redactoru alu foicei „Transilvania“;

b) asupra hârtiei dto 12 Octomvrie a. c. Nr. 432 a biroului Asociațiunii, prin care acesta atrage atențiunea comitetulu asupra notiței făcute din partea redactorulu foicei „Transilvania“ la concludul adunării generale din estu-anu privitoru la propunerea comitetulu pentru urcarea remunerațiunii primu-secretarulu și redactorulu foicei „Transilvania“, publicate în Nr. 9 alu foicei pag. 281, spre a se pronunța cu privire la aceea notița.

În raportul subșternut se arată:

ad a) că dlui Ioan Popescu abdice dela purtarea ulterioară a postulu de primu-secretaru și redactoru alu organului Asociațiunii din motivulu, că neprovădendu-se o sumă ore-care, din care să se potă remunera scriitorii, cari din indemnul propriu publică lucrări de merit științifice-literare în foice, densusul nu aru fi întimpinat din partea comitetulu spriginulu recerutu pentru redactarea cu demnitate a unei foi științifice literare, cu conținut variat, precum trebuie să fie „Transilvania“: unu motivu acesta, care stă în contradicere cu diferitele dispozițiuni ce le-a luat comitetulu și adunarea generală cu scopu de a inlesni redactarea foicei, în specialu cu concludul adunării generale din Reghinu (1890) șed. II. Nr. prot. 19 lit. h) Nr. 2 apoi cu concludul comitetulu dto 16 Fauru a. c. Nr. prot. 40 lit. a).

ad b) că redacțiunea foicei „Transilvania“ a însoțitu în Nr. 9 din Septemvrie a. c. alu numitei foi, în partea oficială, concludul adunării generale, referitoru la organulu Asociațiunii, cu o notița a sa. În notița aceea, redacțiunea declină dela sine de a fi cerutu „vre-o urcare a remunerațiunii“ redactorulu său „vre-unu ajutoru ordinaru sau extraordinaru pentru redactarea foicei“. Redactorulu aru fi cerutu numai, ca comitetulu să împartă însuși din mii de floreni, votată

pentru scopuri literare, remunerațiunii scriitorilor, cari din indemnă propriu voră publica în organulă Asociațiunii lucrări de merită științifice literare. Cererea acésta a redactorului ară fi fostă și considerată la Nr. 4 ală concursului literar, publicatū în Nr. 1 ală „Transilvaniei“ din anulă curentă. De angagementulă luatū la Nr. numitū din concursulă literarū față de cei-ce au scrisū și voră scrie în organulă Asociațiunii, comitetulă ară fi trebuitū să facă amintire în raportulă seū generală prezentatū adunării generale din Hațegū și suma provădută spre scopulă acesta ară fi trebuitū să o înducă și în proiectulă de budgetă. În locū de a se urma așa, s'a prezentatū adunării generale propunerea de a se urca remunerațiunea redactorului, care propunere nu'și are temeiulă seū în nici o cerere și în nici o necesitate.

Comitetulă hotărește:

ad a) Comitetulă primesce cu regretă abdicarea primă-secretarului pe timpulă dela 1 Ianuarie 1892 încolo și în una din ședintele proxime va face provisiune pentru substituirea lui în modū interimală până la adunarea generală ordinară din anulă viitoră.

ad b) Se constată din actele comitetului Asociațiunii, că dlă secretarū I. și redactorū ală „Transilvaniei“, Ioanū Popescu, n'a cerutū nici dela comitetū nici dela adunarea generală a Asociațiunii urcarea remunerațiunii de fl. 400 ca redactorū; ci ceea-ce a cerutū domnia sa a fostū, ca separatū de remunerațiunea ordinară de 400 fl. s'ē se deē din suma de 1000 fl. votată de adunarea generală pentru scopuri literare, anumite sume sub titlulă de remunerațiune a colaboratoriloră la fôia „Transilvania“, angagiați de domni-a sa, avēndū acele sume de remunerațiune să formeze o pozițiune separată în budgetă.

Totū din acte să constată însă și aceea, că comitetulă Asociațiunii n'a afirmatū nici în protocoalele sale și nici în raportulă seū generală, că redactorulă fôii, dlă I. Popescu, ară fi cerutū urcarea remunerațiunii de redactorū.

Se constată mai departe, că prin conclusulă seū referitorū la concursulă literarū, comitetulă a pusū, ce e dreptū, în vedere premiarea, din mii de florinī votată pentru scopuri științifice literare, a celorū mai bune studii „care se voră publica sau s'au publicatū dela adunarea generală din Făgărașū (1889) prin mijlocirea organului Asociațiunii „Transilvania“; se constată însă și aceea, că în conformitate cu conclusulă seū dto 16 Februarie a. e. Nr. prot. 40 comitetulă, condusū de experiențele făcute, s'a abătutū cu totulă dela practica indicată în conclusulă referitorū la concursulă literarū și a hotărîtū, să cēră *însuși* dela adunarea generală, ca aceea să voteze secretarului I. și redactorului fôiei „Transilvania“, în respectulă, de a putē remunera pe colaborari seū, pentru viitoră, o remunerațiune mai mare și mai corespunđătoare ca în trecută; se constată decī că prezentândū în raportulă seū cătră adunarea generală din Hațegū propunerea pentru votarea unei remunerațiunii mai mari pentru primă-secretarulă și redactorulă fôiei

„Transilvania“, comitetul n'a făcută alta, decât a executat concludul, ce însuși l-a luat în ședința sa dela 16 Februarie a. c. sub Nr. prot. 40 și că prin urmare raportul comitetului către adunarea generală a fost și în punctul acesta exact.

În vederea acestora comitetul nu află nici decât motivată notița făcută de dl. Ioan Popescu prim secretar și redactor al „Transilvaniei“ în Nr. 9 pag. 281 din anul curent și partea oficială din numita f. o. e., unde s'a publicat protocolul adunării generale ținute în Hațeg, cu atât mai puțin află el acea notiță potrivită la acest loc.

Nr. 242. Secretarul II raportază asupra petițiilor, ce în urma concursului de sub Nr. 350 d. to 18 Septembrie a. c. au intrat la comitetul Asociației pentru stipendii și pentru un ajutor. La stipendiile vacante și anume:

a) la stipendiul de 60 fl. v. a. pe an din fundațiunea „Marinovicu“;

b) la stipendiul de 20 fl. pe an din fundațiunea „E. D. Bașota“;

c) la stipendiul de 50 fl. pe an din fundațiunea „Dobâca“ și,

d) la stipendiul de 40 fl. pe an din fundațiunea „Radu M. Riurén“ au intrat cu totul 37 de petiții dintre care 3 întârziată.

La ajutorul de 25 fl. pe an, merit pentru învățăceli dela meserii, s'au prezentat 10 petiții, dintre care una întârziată.

Având în vedere, ce privesc cele 4 stipendii, sporul făcut în studii precum și starea familiară a concurenților, eru în ce privesc ajutorul de 25 fl. felul meseriei, calificațiunea, sporul în meseria începută și împregiurările familiare ale concurenților se decide:

— Stipendiul de 60 fl. pe an din fundațiunea „Marinovicu“ se votează tinerului George Văsiu din Sășăuș, student de clasa a VI la gimnasiul de stat din Sibiu; stipendiul de 20 fl. pe an din fundațiunea „E. D. Bașota“ se acordă tinerului Ioan Candrea din Négra, student de clasa a V. la gimnasiul din Beiuș; stipendiul de 50 fl. pe an din fundațiunea „Dobâca“, se conferă tinerului Gavril Todica din Iclodul mare, student de clasa a III la gimnasiul din Gherla, și în fine stipendiul de 40 fl. pe an din fundațiunea „Radu M. Riurén“ se dă tinerului Alexandru Vasile din Sibiu student de clasa a III la gimnasiul luteran din Sibiu. Ajutorul de 25 fl. pe an se acordă tinerului Ioan Spinianu, învățăcel de temple (mășăria) în Brașov.

Nr. 243. Bibliotecarul Asociației, dl. N. Toganu, prin hârtia d. to 5 Noembrie a. c. cere între altele, a se procura pentru biblioteca Asociației dulapurile de lipsă, ca să se p. o. t. adăpost și opurile intrate din însemnatele donații ale fericților S. Manguică, Dr. Iosif Hodoș, și Dr. I. Moga, și a se pute face astfel aranjamentul corespunzător (Ex Nr. 454).

— Cu procurarea dulapurilor trebuincioase se însărcinează casarul și bibliotecarul Asociației, cărora li se dă autorisarea recerută în acest obiect.

Nr. 244. Dómnă Ana vęd. Dr. I. Moga, prin hártia dto 2 Noemvrie a. c. încunoscintéză pre acestú comitetú, că dęnsa, în conformitate cu dispozițiunile neuitatului sęu soțú, ține la dispozițiune 10 acțiuni de ale primei bănci de asigurare mutuală „Transilvania“ din Sibiiú cu cuponele pre 1 Februarie 1892 în valórea nominală de 1000 fl. v. a., cari să fiă primite și administrate din partea acestú comitetú ca o fundațiune specială cu numirea „fundațiunea Dr. Ioanú Moga și soția sa Ana născută Bologa“ și cu menirea de a servi pentru cultura femeii române din Ardélú, avędú a face o parte din averea totală a Asociațiunii, pe lângă unele reserve ce vorú fi a se fixa mai de aprópe în actulú fundacionalú. Din produsulú fundațiunii vorú fi a se crea și distribuí stipendiú pentru fete de naționalitate română din Ardealú, fără distingere de confesiune, cari frecuentéză vre-o scóla de fete cu caracterú naționalú românescú respective confesionalú românescú, în prima liniă scóla civilă de fete a Asociațiunii și scóla elementară a „Reuniunii femeilorú române din Sibiiú“.

În scopulú arętatú vorú fi a se folosi 80% din venitulú anualú ér' 20% arú fi a se adauge la capitalú.

Concurenteles, care vorú documenta, că sântú descedente din familia fericitulú Dr. I. Moga sęú din familia Bologa, vorú fi a se preferi, ceteris paribus. Dómnă Ana vęd. Dr. I. Moga oferă apoi și frumósa bibliotecă scientifică medicală a fericitulú sęu soțú, constátátóre din 100 diferite opuri în 26 tomuri legate și 28 broșuri, spre a fi încorporatá la biblioteca Asociațiunii. (Ex. Nr. 451/1891).

— Comitetulú primesce cu mulțumită fundațiunea de 1000 fl. v. a. făcutá de dómna Ana vęd. Dr. I. Moga și o va administra sub numirea „fundațiunea Dr. I. Moga și soția sa Ana născută Bologa“ în sensulú indicațiunilorú nobililorú ei întemeietóri, fiindú însărcinatú cassarulú Asociațiunii, dlú G. Candrea cu luarea în primire și cu cuitarea hártiilorú de valóre puse în vedere. Cu mulțumită se primesce și biblioteca scientifică medicală a fericitulú Dr. Ioanú Moga, care bibliotecă a și intratú la Asociațiune și s'a și încorporatú la biblioteca acesteia.

În legătură se însărcinéză cassarulú și secretarulú II alú Asociațiunii sę pregátęscă și sę subșternă la timpulú sęu comitetulú spre stabilire unú proiectú de actú fundacionalú pentru fundațiunea „Dr. Ioanú Moga și soția Ana născută Bologa“.

Nr. 245. Aú intratú la comitetú taxe de membri dela domniú: V. Mica în Someșú-Odorheiú 5 fl. pro 1891, I. Boroșú în Zabrány 5 fl. pro 1891, P. Mureșanú în Dejú 5 fl. pro 1891; Flor. Hatoșú în Dejú 6 fl. pro 1891; Alex. Cherecheșú în Dejú 5 fl. pro 1891, Ioanú R. Cherecheșú în Dejú 6 fl. pro 1891, Viorica Dr. Mihali în Dejú 5 fl. pro 1891; Dr. Teod. Mihali în Dejú 5 fl. pro 1891; Ludovicú Fráncu în Buzașú 6 fl. pro 1891; Ioanú Vele în Dejú 5 fl. pro 1891; Petru Cherebeți în Cățicáu 5 fl. pro 1891; George Gradovicú în Dejú 5 fl. pro 1891; Teodorú Hermanú în Dejú 5 fl. pro 1891; Dr. Mateiú Papú în Dejú-Ocna 5 fl. pro 1891, Ioanú Goronú în Cușdióra 5 fl.

pro 1891; Ioanū Vaida în Olpretū 6 fl. pro 1891; Alexandru Lemeny în Borșa 5 fl. pro 1891; Simeonū Dragomirū în Gurasada 10 fl. pro 1890/1; Ambrosiu Bersanū în Hațegū 5 fl. pro 1891; Dumitru Furduiū în Alba-Iulia 5 fl. pro 1891; Vasile Marinceșū în Pria 5 fl. pro 1891; Dr. Laurențiu Popū în Abrudū 6 fl. pro 1891; Ioanū Băbuțiu în Brașovū 6 fl. pro 1891; Vasile Chirtopū în Cămpeni 6 fl. pro 1891; Petru Macaveiū în Buciumū 6 fl. pro 1891; Dr. Enea Draia în Abrud-satū 6 fl. pro 1891; Dr. Vasile Fodorū în Abrudū 6 fl. pro 1891; Silviu Lazarū în Abrudū 6 fl. pro 1891; Teofilū Faurū în Abrudū 6 fl. pro 1891; P. Vizășanū în Abrudū 6 fl. pro 1891; N. Cirlea în Abrudū 6 fl. pro 1891; Constantin Cotișelū în Certegea 5 fl. pro 1891; Iuliū Poruțiu în Cămpeni 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Dărăbantiu în Bistra 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Danciu în Bucium-satū 10 fl. pro 1890/1; Alexandru Tobiasū în Abrudū 5 fl. pro 1891; Michailū Cirlea în Abrudū 5 fl. pro 1891; Ioanū Danciu în Ofenbaia 5 fl. pro 1891; Alexandru Papiū în Bistra 5 fl. pro 1891; Romulū Furduiū în Cămpeni 5 fl. pro 1891; Dr. Vasile Preda în Cămpeni 5 fl. pro 1891; Iosifū Ciura în Bucium-Șasa 5 fl. pro 1890; Avironū Macaveiū în Bucium-Șasa 5 fl. pro 1890; Alex. Ciura în Abrudū 5 fl. pro 1891; George Ivașcu în Abrudū 5 fl. pro 1889; Iuliu Mițū în Abrud-satū 5 fl. pro 1889; Terențiu Giurchescu în Abrud-satū 5 fl. pro 1890; S. Pașca în Salciva inf.; 5 fl. pro 1891; Petru Goșa în Lupșa 5 fl. pro 1891; Maria Soica în Bucium-Șasa 10 fl. pro 1890/1; I. Popū de Galați în Sibiiū 5 fl. pro 1891; Sabinū Piso în Agnita 5 fl. pro 1891; Ioachimū Păreū în Agnita 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Cocoșū în Zlagna 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Răgnelă în Șorsū 6 fl. pro 1891; Moise Dârlogea în Calborū 3 fl. 50 cr. pro 1891; Emiliū Mandocea în Agnita 3 fl. 50 cr. pro 1891; Daniilū Constandinescu în Ighișdorfū 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Popelea în Boholtū 6 fl. pro 1891; Moise Brumbea în Calborū 6 fl. pro 1891; Dumitru Comșa în Cinculū-mare 6 fl. pro 1891; Vasile Cârstea în Calborū 3 fl. 50 cr. pro 1891; Ioanū Ghermanū în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Alex. Grama în Blajū 5 fl. pro 1891; Iosifū Hossu în Blajū 5 fl. pro 1891; Simeonū Popū Mateiū în Blajū 5 fl. pro 1891; Ioanū Moldovanū în Blajū 5 fl. pro 1891; Silvestru Nistorū în Blajū 5 fl. pro 1891; Vasile Olténū în Blajū 5 fl. pro 1891; George Vancea în Blajū 5 fl. pro 1891; Demetriu Turcu în Blajū 5 fl. pro 1891; Ioanū Orga în Blajū 5 fl. pro 1891; Vasile Turcu în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Alex. Popū în Blajū 5 fl. pro 1891; Alexiū Viciū în Blajū 5 fl. pro 1891; George Bărbatū în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Isidorū Marcu în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. V. Hossu în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. Victorū Smigelschy în Blajū 5 fl. pro 1891; Dr. A. Bunea în Blajū 5 fl. pro 1891; Stefanū Popū în Blajū 5 fl. pro 1891; Aronū Deacū în Blajū 5 fl. pro 1891; Iosifū Vancea în Blajū 6 fl. pro 1891; Petru Suciū în Blajū 6 fl. pro 1891; Gregorie Ordace în Blajū 6 fl. pro 1891; Zacharia Branū în Sâncelū 6 fl. pro 1891; Iosifū Lita în Iclodū 6 fl. pro 1891; Isidorū Albini în Blajū 6 fl. pro 1891; Nicolaū Ionașcu în Blajū 6 fl. pro

1891; Nicolaŭ Ivanŭ în Sibiiŭ 5 fl. pro 1891; Dr. Const. Moisilŭ în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; G. Pletosŭ în Năsăudŭ 2 fl. 50 cr. pro 1891; Gerasimŭ Domide în Rodna-vechiă 6 fl. pro 1891; Petru Verticŭ în Mocodŭ 6 fl. pro 1891; Leonŭ Piciŭ în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; Gregoriŭ Cintereiŭ în Feldru 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Ciocanu în Năsăudŭ 5 fl. pro 1891; Constantinŭ Antonŭ în Năsăudŭ 6 fl. pro 1891; Bartolomeiŭ Baiulescu în Braşovŭ 5 fl. pro 1891; Ilie Câmpeanŭ în Varvizŭ 5 fl. pro 1891; Maximŭ Codarcea în Pogăcéua 10 fl. pro 1890/1; Ioanŭ Codărcea în Oroiu 10 fl. pro 1890/1; Ioanŭ Maniŭ în Riciŭ 5 fl. pro 1891; Vasile Hossu în M.-Oşorheiŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Pantea în Riciŭ 6 fl. pro 1891; Filipŭ Popŭ în Bandŭ 6 fl. pro 1891; Petru Draghiciŭ în Orăştiă 6 fl. pro 1891; Toma Haneşŭ în Orăştiă 6 fl. pro 1891; Aurelŭ Popoviciŭ Barcianŭ în Orăştiă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Vladŭ în Orăştiă 5 fl. pro 1891; Dr. Stefanŭ Erdely în Orăştiă 5 fl. pro 1891; Iosifŭ de Orbonaşŭ în Orăştiă 5 fl. pro 1891; Danilŭ Davidŭ în Orăştiă 5 fl. pro 1891; Augustinŭ Nicórá în Deva 5 fl. pro 1891; Simionŭ Corneanŭ în Orăştiă 5 fl. pro 1891; Ilie Popoviciŭ în Sibişelŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Boteanŭ în Bintiŭtŭ 5 fl. pro 1891; Nicolaŭ Popoviciŭ în Orăştiă 5 fl. pro 1891; Dumitru Iosifŭ în Beriŭ 5 fl. pro 1891; Laurianŭ Bercianŭ în Romosŭ 5 fl. pro 1891; Procopŭ Herlea în Cugirŭ 5 fl. pro 1891; Nicolaŭ Nestorŭ în Orăştiă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Bărăbantŭ în Cugirŭ 6 fl. pro 1891; Petru Hancheşŭ în Glodŭ 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Demianŭ în Balşa 6 fl. pro 1891; Simeonŭ Filimonŭ în Vormaga 6 fl. pro 1891; Candinŭ Cristea în Bozeşŭ 6 fl. pro 1891; Alexandru Vladŭ în Banpatacŭ 6 fl. pro 1891; Ios. Bogdanŭ în Mada 6 fl. pro 1891; Part. Crişanŭ în Branisce 6 fl. pro 1891; Moise Popescu în Almaşul-mare 6 fl. pro 1891; N. Costea în Almaşul de mijlocŭ 6 fl. pro 1891; Sabinŭ Piso în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Olimpiu Oprea în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Pompiliŭ Piso în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Simeonŭ Deacŭ în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Ioanŭ Steaja în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Elisabeta Lampi în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; George Ilianţiu în Săcărêmbŭ 6 fl. 1891; Maximilianŭ Ambruşŭ în Săcărêmbŭ 6 fl. pro 1891; Gabrielŭ Manŭ în Bistriţă 20 fl.; Dr. D. Ciută în Bistriţă 5 fl.; Dr. G. Triponŭ în Bistriţă 5 fl.; Alexandru Silaşi în Bistriţă 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Baciŭ în Solymos 5 fl. pro 1891; Iacobŭ Morariŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; Nicolaŭ Balanŭ în Blajfalăulŭ supr. 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Bersanŭ în Sebeşulŭ-infer. 5 fl. pro 1891; Michailŭ Popŭ în Szt-Ivanŭ 5 fl.; Stefanŭ Poruţiu în Bistriţă 6 fl. pro 1891; Vasile Popiţanŭ în Bistriţă 6 fl. pro 1891; George Curteanŭ în Bistriţă 5 fl. pro 1891; Augustinŭ Cheţanŭ în Bobohalma 6 fl. pro 1891; Alexandru Mutu în Adămuşŭ 2 fl. 50 cr. pro 1891; Dr. Emilŭ Gerasimŭ în D.-Szt.-Mărtinŭ 1 fl. pro 1891; Clemente Raicu în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Buzea în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; Pompiliŭ Predoviciŭ în Merchêşa 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Brotea în Mateiaşŭ 5 fl. pro 1891; Ioanŭ Lupu în Jibertŭ 5 fl. pro 1891; N. D. Mircea în Cohalmŭ 5 fl. pro 1891; A. Stroia în Cohalmŭ 6 fl. pro 1891; I. Boraniciŭ în Cohalmŭ 5 fl. pro

1891; G. Spornicū în Cohalmū 5 fl. pro 1891; G. Filipū în Tăşnadū 5 fl. pro 1891; Pavelū Luncanū în B. Prundū 6 fl. pro 1891; Dr. I. Meţianū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Nicolaū Pinciū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Nicolaū Crintea în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Aldimirū Badiū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Dr. Eug. Meţianū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Ioanū Danū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Garoiū Stanciū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; Gavrilū Iuhasū în Zerneşti 5 fl. pro 1891; I. cav. de Puşcariū în Branū 5 fl. pro 1891; Iacobū Popeneciū în Branū 5 fl. pro 1891; Ioanū Raţiū în Branū 5 fl. pro 1891; Moise Micū în Poiana-mêrului 5 fl. pro 1891; Nicolaū Grozea în Tohanulū-vechiū 5 fl. pro 1891; Ioanū Strevoiu în Zerneşti 6 fl. pro 1891; Ioanū Gorniţă în Zerneşti 6 fl. pro 1891; George Tămaşū în Tohanulū-vechiū 6 fl. pro 1891; Eliseiū Nemeşū în Tohanulū-vechiū 6 fl. pro 1891; Comuna Poana-mêrului 5 fl. pro 1891; Ioanū Vodă în Poana-mêrului 6 fl. pro 1891; Iacobū Zorca în Vlădeni 6 fl. pro 1891; Nistorū Podarū în Vlădeni 6 fl. pro 1891; Nicolaū Mănoiū în Branū 6 fl. pro 1891; Nicolaū Oncescu în Rêhêū 5 fl. pro 1891; Comuna politică Rêhêū 5 fl. pro 1891; Zevedeiū Mureşanū în Sas-Sebeşū 5 fl. pro 1891; Ilie Moga în Sas-Sebeşū 5 fl. pro 1891; Simeonū Ghibu în Pianulū-sup. 5 fl. pro 1891; Mateiū Savu în Sas-Sebeş 5 fl. pro 1891; Nicolaū Beu în Sas-Sebeşū 6 fl. pro 1891; Ioanū Drăganū în Sas-Sebeşū 6 fl. pro 1891; Alexandru Dobrescu în Sas-Sebeşū 6 fl. pro 1891; Dr. P. Isacū în Sas-Sebeşū 6 fl. pro 1891; Ioanū Oniţū în Sas-Sebeşū 6 fl. pro 1891; Samoiliū Roşu în Sas-Sebeşū 6 fl. pro 1891; Ioanū Stoicuţa în Săsciori 6 fl. pro 1891; Serghiu Medeanū în Sas-Sebeşū 5 fl. pro 1891; Lazarū Roşculeţū în Banatujfalu 6 fl. pro 1891; Olimpiū Barboloviciū în Şimleu 5 fl. pro 1891; Simeonū Orosū în Şimleū 5 fl. pro 1891; Theodorū Popū în Ortelecū 5 fl. pro 1891; Ioanū Serbū în Siciū 5 fl. pro 1891; Dem. Suciū în S. Ceh 5 fl. 1891; Teodorū Lenghelū în Stremţū 5 fl. pro 1891; Ioanū Ch. Dragomirū 5 fl. 1891; Vasile Păţcaşū în Hatvanū 5 fl. pro 1891; Gavrilū Vaida în Bobota 5 fl. pro 1891; Andreiū Medeanū în Şomcuta-mare 5 fl. pro 1891; Ilie Popū în Şomcuta-mare 6 fl. pro 1891; Teofilū Dragomirū în Lupóia 6 fl. pro 1891; Ilie Buchia în Coltirea 6 fl. pro 1891; Nicolaū Nilvanū în Şomcuta-mare 6 fl. pro 1891; Ioanū Gheţe în Năseudū 6 fl. 1891; Gavrilū Cherebeţū în Odorheiū 6 fl. pro 1891; Petru Popū în Barta 6 fl. pro 1891; Ioanū Duşe în Săcăşanū 6 fl. pro 1891; Vasile Mureşanū în Lucacesci 6 fl. pro 1891; George Maiorū în Nadeşulū-românū 6 fl. pro 1891; Emiliū Branū în Biuşa 6 fl. pro 1891; Michaiū Bohăţelū în Supurulū de susū 6 fl. pro 1891; Vasile Gavri în Supurulū de susū 6 fl. pro 1891; Vasile Popū în Mureşulū-mare 6 fl. pro 1891; Ilie Vlassa în Blajū 5 fl. pro 1891; Georgiu Puşcariū în Becleanū 5 fl. pro 1891; Teodorū Cotuţū în Dinga 6 fl. pro 1891; Ioanū H. Boteanū în Nuşfalêu 6 fl. pro 1891; Ioanū Cupcea în Magheruşū 6 fl. pro 1891; Alexandru Morariū în Becleanū 6 fl. pro 1891; Simeonū Moldovanū în Becleanū 5 fl. pro 1891; Simeonū Popanū în Figa 2 fl. pro 1891; George Micu în Nuşfalêu 5 fl. pro 1891; George

Russu în Odorhei 5 fl. pro 1891; Simeon ă Pop ă în Luna 5 fl. pro 1891; Ioan ă Vasinca în Bedele ă 6 fl. pro 1891; Silvestru Moldovan ă în Turda 5 fl. pro 1891; Ioan ă Suci ă în Tritiul ă de sus ă 5 fl. pro 1891; Ioan ă Petrica ă ă în Turda 5 fl. pro 1891; Iuli ă C. Vlădu ă în Turda 5 fl. pro 1891; Dr. G. Ilea în Cluj ă 5 fl. pro 1891; Andrei ă Mezei Cămpean ă în Nade ăul ă-săsescu 6 fl. pro 1891; Teodor ă Dan ă în Nade ăul ă-săsescu 5 fl. pro 1891; Zacharia Tatar ă în Elisabetopole 6 fl. pro 1891; Stefan ă Morari ă în Elisabetopole 6 fl. pro 1891; Dr. Nicola ă Calefari ă în Seli ăte 5 fl. pro 1891.

— Spre sciin ă.

Sibii ă, d. u. s.

Dr. Ilarion ă Pu ăcari ă m. p.,
vice-pre ăedinte.

Dr. Ioan ă Cri ăian ă m. p.,
secretar ă II.

Verificarea acestui proces ă verbal ă se încrede d-lor ă:
Z. Boi ă, Ioan ă Russu, P. Cosma.

S'a cetit ă și verificat ă. Sibii ă, în 2/14 Novembre 1891.

Partenie Cosma m. p.

Zacharia Boi ă m. p.

I. V. Russu m. p.

CONSEM NAREA

sumelor ă colectate în favorul ă sc ălei civile de fete a „Asocia ăiunei transilvane“ prin dl ă Partenie Cosma.

Maria Bănda, econom ă în Slatina; Ales. Popovici ă, notar ă în Carpa căte 1 fl.; Maria Vesc, econom ă în Dobra 50 cr.; Costan Munt ăn ă, econ. în Mehes; Simion ă Gogancea, econ. în Szt.-Mihálytelke; Simion ă Buzan ă, econ. în Kis-sármás; Dumitru Bizovan ă, econ. în Gura-Dobra căte 1 fl.; Toma Sindre, econ. în Dobra 50 cr.; Dumitru Rod ăn ă, în Poiana 1 fl.; Aron ă Herbal, econ. în Dobra 50 cr.; G. Stirb ă, econ. în Santuhalma; I. Bogdan ă, econ. în Farago căte 1 fl.; Eugeni ă Marinovits, proprietar ă în Sas-Reghin ă 2 fl.; Vasile Grama, econ. în Héttbük; Ilie Telecean ă, econ. în Felső-Oros căte 1 fl.; Ion G. Cosean, econ. în Reghin ă 1 fl. 50 cr.; M. Cătan ă, Michail ă Slecta, econom ă în Reghin ă; Dănil ă Rusu, econ. în Ujlak căte 1 fl.

Avis ă pentru abonenti!

Cu Nrul ă acesta al ă f ăiei înc ăt ă abonamentul d-lor ă, cari nu sânt ă membri ai Asocia ăiunei. Acei d-ni dar ă, dorind ă a av ă f ăia și pe viitor ă sânt ă invita ăi a trimite păn ă la finea anului curent ă pre ăul ă abonamentului de 3 fl. v. a. (9 franci) la comitetul ă Asocia ăiunei în Sibii ă, strada Morii Nr. 8.

Administra ăiunea f ăiei „Transilvania“.

Editura Asoc. trans. Redactor ă: I. Popescu. Tiparul ă tipogr. archidiec.

